

РОЛЬ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА У РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Т.З. Бубела, кандидат технічних наук, доцент,
О.В. Воробець, аспірант,
НУ «Львівська політехніка»
worobetsola@gmail.com

У 1992 році на Всесвітньому Саміті в Ріо-де-Жанейро була прийнята Декларація, яка затвердила нову стратегію, що ґрунтується на парадигмі сталого розвитку й передбачає поєднання економічного зростання, соціального розвитку та захисту довкілля як взаємозалежних і взаємодоповнюючих елементів довгострокового розвитку. Під стійким розвитком в Декларації розуміється така модель діяльності суспільства, яка орієнтована не лише на задоволення основних життєвих потреб нинішнього й майбутнього поколінь, але й на встановлення рівноваги між природою та суспільством. Основою сталого розвитку є паритетність відносин у триаді «людина –

господарство – природа». Сталий розвиток узагальнює процес виживання й відтворення генофонду нації, активізацію ролі кожного індивіда в суспільстві, забезпечення прав і свобод людини, збереження навколишнього природного середовища, формування умов для відновлення біосфери та її локальних екосистем, орієнтацію на зниження рівня антропогенного впливу на природне середовище й гармонізацію розвитку людини в природі [1]. На Саміті зазначалося, що перехід до сталого розвитку можливий лише за умови практичної реалізації ряду принципів, таких як:

- пріоритет гуманістичних духовних цінностей, протилежних споживчій моделі з марнотратним використанням природних благ і ресурсів;

- соціальне партнерство та залучення громадян до прийняття екологічно значимих та інших рішень при посиленні ролі суспільних структур децентралізованого інформаційного суспільства;

- інтеграція економічних, соціальних та екологічних програм;

- становлення інститутів сталого розвитку, що передбачає стратегічне управління, націлене на прийняття превентивних і попереджувальних заходів;

- міжгалузеве співробітництво у суспільстві, яке викликає синергетичний ефект багаторазового зростання результативності зусиль завдяки поліпшенню взаємодії економічної, соціальної й екологічної сфер, координації планів і програм різного рівня;

- стимулювання поширення передового досвіду та впровадження новітніх технологій;

- рівний і справедливий доступ до природних ресурсів, ринків фінансового капіталу, сучасних технологій та знань;

- адаптація суспільних систем життєзабезпечення і територіального управління до існуючих природних структур (ландшафтні системи, водозбірні басейни та ін.).

Очевидно, що чи не найбільш важливу роль в даній концепції відіграє саме галузь органічного виробництва. Адже згідно з офіційною точкою зору IFOAM [2] виробництво та переробка органічної продукції ґрунтується на багатьох принципах, серед яких неможливо виділити пріоритетні, бо всі вони однаково важливі. Варто наголосити, що саме ці принципи є взаємопов'язаними з вищенаведеними принципами переходу до сталого розвитку, що й відображено у таблиці 1. Саме галузь органічного виробництва найбільш вдало вирішує завдання стратегії сталого розвитку, а саме:

- пропонує продукти харчування, що не тільки підтримують життєдіяльність, а й поліпшують здоров'я людей;

- забезпечує економічні вигоди для виробника і споживача;
- використовує досить прості, стабільні і доступні методи та засоби ведення господарства;
- забезпечує біологічну рівновагу в природі.

Таблиця 1

**Відповідність принципів органічного виробництва
принципам сталого розвитку**

Назва принципу сталого розвитку	Назва принципу органічного виробництва
Пріоритет гуманістичних духовних цінностей, протилежних споживчій моделі з марнотратним використанням природних благ і ресурсів	Виробництво високоякісного продовольства, сировини та інших продуктів у достатній кількості
Адаптація суспільних систем життєзабезпечення і територіального управління до існуючих природних структур (ландшафтні системи, водозбірні басейни та ін.)	Узгодження виконання робіт у системі виробництва з природними циклами та живими системами ґрунтів, рослинного і тваринного світу
Соціальне партнерство та залучення громадян до прийняття екологічного значимих та інших рішень при посиленні ролі суспільних структур децентралізованого інформаційного суспільства	Визнання більш широкого соціального й екологічного впливу поза та в межах системи органічного виробництва і переробки
Стимулювання поширення передового досвіду та впровадження новітніх технологій	Збереження та покращення родючості та біологічної активності ґрунтів за допомогою місцевих культурних, біологічних і механічних методів замість використання зовнішніх факторів виробництва (ресурсів)
Рівний і справедливий доступ до природних ресурсів, ринків фінансового капіталу, сучасних технологій та знань	Використання в системах виробництва та переробки, наскільки це можливо, відновлюваних ресурсів, запобігання їх втратам і забрудненню
Міжгалузеве співробітництво у суспільстві, яке викликає синергетичний ефект багаторазового зростання результативності зусиль завдяки поліпшенню взаємодії економічної, соціальної й екологічної сфер, координації планів і програм різного рівня	Забезпечення кожному зайнятому працівникові в органічному землеробстві та переробці його продукції рівня якості життя, який задовольняє вимогам здорового й безпечного середовища

Україна не залишилась осторонь даної концепції і в 2000 році були впровадженні принципи сталого розвитку України на основі розробки еколого-економічної моделі розвитку сировинної галузі та збереження біоресурсів країни в сучасних умовах [3]. Також у 2007 році було затверджено розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року» [4].

Література

1. Кобець М. І. Органічне землеробство в контексті сталого розвитку. Проект «Аграрна політика для людського розвитку», м. Київ, Україна, 2004 р.

2. IFOAM Basic Standards (approved by the IFOAM General Assembly, Victoria, Canada, August 2002). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ifoam.org.

3. Впровадження принципів сталого розвитку України на основі розробки еколого-економічної моделі розвитку сировинної галузі та збереження біоресурсів України в сучасних умовах / Звіт Проекту ПРООН «Програма сприяння сталому розвитку в Україні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.undpsust.kiev.ua/Docs1u.htm.

4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. N 880-р «Про схвалення Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/880-2007-p>.